

Renunțarea la judecată, expresie a principiului disponibilității în procesul civil

Dismissal of a case, expression of the principle of availability in civil proceedings

Jud. *Ioana-Anamaria FILOTE-IOVU**

Judecătoria Rădăuți

Abstract

The principle of disposition in civil proceedings embodies a series of rights, including the right of the plaintiff to waive the trial, objectified in a unilateral act, which seeks to abandon the procedural instrument established by law to achieve or, as appropriate, protect his subjective civil right.

In this study, the author aims to analyze the theoretical and practical importance of the procedural act of dismissal, by which the plaintiff waives some prerogatives previously invoked before the court, highlighting the limits of exercising this right.

Keywords: *the principle of availability; procedural acts of disposition; jurisprudential solutions; the effects of dismissal of a case; the limits of the act of dismissal.*

Rezumat

Principiul disponibilității în procesul civil este exprimat printr-o serie de drepturi, printre care și dreptul reclamantului de a renunța la judecată, concretizat într-un act unilateral, prin care se urmărește abandonarea instrumentului procesual instituit de lege pentru realizarea sau, după caz, protejarea dreptului său subiectiv civil.

În acest studiu, autorul își propune să analizeze importanța teoretică și practică a actului procesual de desistare, prin care reclamantul renunță la niște prerogative anterior invocate în fața instanței, inclusiv cu evidențierea limitelor exercitării acestui drept.

Cuvinte-cheie: *principiul disponibilității, acte procesuale de dispoziție, soluții jurisprudențiale, efectele renunțării la judecată, limitele actului de desistare.*

* ioana_filote1@yahoo.com_

I. Principiul disponibilității în procesul civil

I.1. Precizări prelabile

La temelia oricărui sistem de drept stă un set de reguli călăuzitoare, care îi imprimă acestuia o anumită concepție asupra „ansamblului de norme juridice”, oferind destinatarului normei o direcție, o îndrumare, o privire de ansamblu asupra conținutului reglementării¹.

Astfel cum s-a susținut în literatura de specialitate², rolul esențial al principiilor este acela de a contribui la o mai bună interpretare și aplicare a textelor de lege, la o mai bună înțelegere a acestora.

Cu titlu de noutate legislativă, Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă³ reglementează în mod expres principiile fundamentale ale procesului civil⁴, respectiv pilonii ce stau la baza procesului civil, dirijând desfășurarea întregului proces.

Astfel cum s-a arătat în Expunerea de motive a Legii nr. 134/2010, principiile procesului civil erau în mare parte deduse din reglementarea constituțională, din interpretarea unor texte aflate în diverse cărți ale Codului de procedură civilă, fiind mai curând o creație doctrinară, sancționată jurisprudențial, decât un act de voință expres al legiuitorului; or, prin actuala reglementare s-a realizat coagularea acestor principii configurate în timp⁵.

În literatura de specialitate⁶, s-a considerat că era necesară reglementarea separată a principiilor fundamentale ale procesului civil, datorită importanței lor, pentru buna desfășurare a actului de justiție și pentru eventuala suplینire a unor lipsuri legislative, sau reglementări incomplete, când recurgera la principii soluționează impasul legislativ ivit.

Printre acestea, un loc important îl ocupă principiul disponibilității, specific procesului civil, consacrat de art. 9_C. pr. civ., precum și explicit sau implicit, de alte dispoziții legale, precum art. 22 alin. (6) C. pr. civ.⁷.

I.2. Conceptul de disponibilitate

Prin disponibilitate se înțelege posibilitatea conferită de lege, părților, de a sesiza autoritățile judiciare, de a dispune de obiectul litigiului și de mijloacele de apărare.

¹ G. Viorel, L. -A. Viorel, *Noul Cod de procedura civilă. Reglementarea principiilor fundamentale* [1], disponibil [Online] la adresa <https://www.juridice.ro/198688/noul-cod-de-procedura-civila-reglementarea-principiilor-fundamentale-1.html>.

² C. Roșu, *Drept procesual civil, Partea generală*, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 9.

³ Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, cu modificările și completările ulterioare.

⁴ G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil*, ediția a 4-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 10.

⁵ C. Roșu, *Principiul disponibilității în procesul civil*, publicat în Revista „Universul Juridic Premium” nr. 11/2016, disponibil [Online] la adresa <https://www.universuljuridic.ro/principiul-disponibilitatii-procesul-civil/>.

⁶ *Ibidem*.

⁷ G. Boroș, M. Stancu, *op. cit.*, p. 13.

Caracterul imperativ al normelor de drept procesual civil asigură respectarea normei substanțiale, în materie procesuală. „Actorii procesuali”⁸ nu pot avea orice conduită, procedura impunând reguli ce asigură coerența procesului civil, libertatea părților fiind limitată prin dispozițiile imperative, ceea ce relevă caracterul normativ obligatoriu al dreptului procesual civil, aspect de natură a întări rolul sancționator al acestuia.

Formalismul dreptului procesual civil are rolul de a disciplina conduita participanților, aceștia fiind obligați, în aceeași manieră, la respectarea strictă a exigențelor de formă, tocmai pentru a asigura aplicarea normei de drept substanțial. Formalitatea cerută de dreptul procesual nu trebuie confundată cu forma dreptului procesual, acesta din urmă relevând conținutul noțiunii de izvor al dreptului, pe când formalitatea este conținută în izvorul dreptului procesual civil, impunându-se cu obligativitate, pentru a limita și disciplina⁹.

Principiul disponibilității este, cu adevărat, nu numai un principiu specific procesului civil, dar și un principiu deplin relevant în demarcarea acestuia de procesul penal¹⁰, care este guvernat de principiul oficialității (organele de drept având competența de a porni din oficiu mecanismul procesului).

Prin acest principiu, se înțelege faptul că părțile pot determina nu numai existența procesului, prin declanșarea procedurii judiciare și prin libertatea de a pune capăt procesului înainte de a interveni o hotărâre asupra fondului pretenției supuse judecătii, ci și conținutul procesului, prin stabilirea cadrului procesual, în privința părților, obiectului și a cauzei, precum și a fazelor și a etapelor pe care procesul le-ar putea parcurge¹¹.

În conținutul său, principiul disponibilității cuprinde o serie de drepturi și anume: dreptul părții interesate de a introduce sau nu acțiunea civilă, dreptul de a determina limitele acțiunii sau ale apărării, dreptul de a renunța la acțiune sau la dreptul subiectiv, de a recunoaște pretențiile din acțiune și de a stinge litigiul printr-o tranzacție, dreptul de a ataca pe căile legale hotărârea judecătorească, dreptul de a achiesă la hotărârea pronunțată și dreptul de a cere executarea silită a hotărârii judecătorești¹².

Principiul disponibilității nu are însă un caracter absolut, legea, aducând diverse limitări drepturilor enumerate mai sus. De exemplu, acest principiu nu poate funcționa integral într-un proces dirijat de norme de drept public, în care obiectul acțiunii îl constituie anularea unor acte juridice administrative, emise de anumite autorități publice, în cadrul unor competențe proprii, acte ce nu pot fi anulate – sub pretextul disponibilității – fără participarea autorităților respective la proces¹³.

⁸ O. Neicuțescu, *Principiul disponibilității în accepțiunea Noului Cod de Procedură Civilă*, în Revista „Acta Universitatis George Bacovia. Juridica” vol. 4, nr. 2/2015, p. 574.

⁹ A. Tabacu, *Drept procesual civil*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 10.

¹⁰ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 13; I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă, vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 215.

¹¹ G. Boroș, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat, vol. I*, ediția a 4-a, Editura C.H. Beck, București, 2001, p. 119; G. Boroș, M. Stancu, *op. cit.*, p. 14.

¹² C. Roșu, L. Dănilă, *Drept procesual civil*, ediția 5, Editura C.H. Beck, București, 2007, p. 42; C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 13.

¹³ C. Roșu, *Principiul disponibilității în procesul civil, op. cit.*

1.3. Componentele principiului disponibilității

i) Dreptul persoanei interesate de a porni sau nu procesul

Art. 9 alin. (1) C. pr. civ. dispune că procesul civil poate fi pornit la cererea celui interesat sau, în cazurile anume prevăzute de lege, la cererea altei persoane, organizații, ori a unei autorități sau instituții publice ori de interes public.

Aceste norme se corelează cu cele ale art. 192 C. pr. civ., iar cu referire la ultima teză, un astfel de caz este prevăzut de art. 37 C. pr. civ., potrivit căruia, în cazurile și în condițiile prevăzute exclusiv de lege, se pot introduce cereri sau se pot formula apărări și de către persoane, organizații, instituții sau autorități, care, fără, a justifica un interes personal, acționează pentru apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale sau, după caz, în scopul ocrotirii unui interes de grup sau general¹⁴.

O altă limitare a principiului supus analizei este reprezentată de dispozițiile art. 92 alin. (1) C. pr. civ., care recunoaște legitimitate procesuală activă procurorului și deși, ca regulă, în materie civilă, declanșarea procedurilor judiciare nu are loc din oficiu, există totuși anumite excepții, parțiale, în sensul că vizează doar anumite capete de cerere, cum ar fi, de exemplu cele reglementate de dispozițiile art. 919 alin. (2) și alin. (3) C. pr. civ. în materia divorțului¹⁵.

Astfel, art. 92 alin. (1) C. pr. civ. având denumirea marginală „Modalități de participare”, prevede că procurorul poate porni orice acțiune civilă, ori de câte ori este necesar pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție și ale dispăruților, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

Cât privește declanșarea procedurilor judiciare din oficiu, dispozițiile art. 919 alin. (2) și alin. (3) C. pr. civ. prevăd că instanța se va pronunța asupra raporturilor dintre părinții divorțați și copiii lor minori (asupra exercitării autorității părintești, a contribuției părinților la cheltuielile de creștere și educare a copiilor), precum și asupra numelui pe care îl vor purta soții după divorț, chiar dacă acest lucru nu a fost solicitat prin cererea de divorț.

Analizând legislația din România, putem identifica și situații în care sunt declanșate procedurile judiciare de către entități care urmăresc valorificarea unui interes colectiv, cum ar fi de exemplu asociațiile de consumatori, care, potrivit art. 37 lit. h) din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor¹⁶ pot introduce cereri introductive de instanță în vederea apărării drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor.

Apreciem oportună opțiunea legiuitorului de a recunoaște legitimitate procesuală activă și altor persoane, autorități sau instituții, care acționează pentru a apăra drepturile sau interesele unor persoane vulnerabile (interesul este personal, dar aparține persoanei ocrotite¹⁷).

¹⁴ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 14; D.N. Theohari, M. Eftimie, *Comentariu (la art. 1-28), în Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, vol. I, Art. 1-526* (coordonator Gabriel Boro), Editura Hamangiu, București, 2013, p. 37.

¹⁵ G. Boro, M. Stancu, *op. cit.*, p. 14.

¹⁶ Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 208 din 28 martie 2007, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁷ Folosul practic material sau moral, se răsfrânge numai asupra persoanei în favoarea căreia s-a acționat.

ii) Dreptul persoanei de a determina cadrul procesual

Părțile stabilesc cadrul procesual atât din punct de vedere al obiectului, cauzei și părților, cât și din perspectiva cererilor și apărărilor formulate în proces¹⁸, conform art. 9 alin. (2) C. pr. civ.

Obiectul procesului este determinat de pretențiile exprimate prin cererea de chemare în judecată, cererea reconvențională, cereri de intervenție, sau este dat de situația juridică a cărei rezolvare în justiție se urmărește, așa cum rezultă din dispozițiile art. 29_C. pr. civ.¹⁹, care definește acțiunea civilă.

Instanța este ținută de cadrul procesual determinat de părți, care o obligă să se pronunțe numai asupra a ceea ce a fost dedus judecății, neputând depăși limitele acțiunii fixate de părți, în sensul de a se acorda mai mult decât s-a cerut, altceva decât ceea ce s-a solicitat, ori mai puțin decât s-a cerut.

Deși este ținută de cauza cererilor cu care este investită, instanța poate da calificarea juridică corectă a acestora, dacă textele legale sunt indicate eronat, cu respectarea principiului contradictorialității.

Codul de procedură civilă prevede și excepțiile de la dreptul persoanei de a determina cadrul procesual, constituind o astfel de derogare privind latura subiectivă a procesului, respectiv introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane, reglementată de dispozițiile art. 78-79_C. pr. civ.

iii) Actele procesuale de dispoziție

Potrivit art. 9 alin. (3) C. pr. civ., în virtutea principiului disponibilității în procesul civil, reclamantul are posibilitatea de a renunța la judecata cererii ori la dreptul pretins, pârâtu poate achiesă la pretențiile reclamantului, tuturor părților fiindu-le recunoscut dreptul de a încheia o tranzacție.

Astfel, în cuprinsul art. 406-407 C. pr. civ. este reglementată renunțarea la judecată, în art. 408-410 C. pr. civ, renunțarea la dreptul pretins, în art. 436-437 C. pr. civ. achiesarea la pretențiile părții adverse, iar în art. 438-441 C. pr. civ. este detaliat regimul juridic al tranzacției.

iv) Exercitarea căilor legale de atac

În virtutea principiului supus analizei, părțile au dreptul de a ataca hotărârile judecătorești, atât sub aspectul legalității cât și al temeiniciei, o limită a principiului disponibilității constituind-o dispozițiile art. 92 alin. (4) C. pr. civ., potrivit cu care procurorul poate să exercite căile de atac pronunțate în cauzele în care sunt apărate drepturile și interesele legitime ale minorilor, persoanelor puse sub interdicție și ale dispăruților, chiar dacă nu a pornit acțiunea civilă, precum și atunci când a participat la judecată, în condițiile prevăzute de lege.

¹⁸ G. Boroș, M. Stancu, *Fișe de procedură civilă*, Editura Hamangiu, București, 2019, f. 9.

¹⁹ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 14; M. Tăbărcă, *Drept procesual civil, vol. I, Teoria generală*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 72.

Căile de atac sunt guvernate de principiul legalității și sunt exercitate de părțile care au posibilitatea de a renunța la exercitarea acestora, sau chiar dacă le-au promovat, pot renunța la acestea pe parcursul soluționării lor.

Cu privire la calea de atac a apelului, părțile pot critica toată sentința sau încheierea primei instanțe, ori pot să-și limiteze criticile, fiind incidentă una dintre limitele devoluțiunii apelului, respectiv *tantum devolutum quantum appellatum*.

Cu privire la recurs, în această cale de atac va fi examinată legalitatea hotărârii numai pe baza a ceea ce s-a criticat prin motivele de recurs.

v) Dreptul părții la executarea silită

Principiului disponibilității se manifestă și în a doua fază a procesului civil, respectiv în cadrul executării silite, partea având posibilitatea de a solicita executarea silită prin una sau mai multe forme de executare, de a renunța la executarea dreptului obținut prin hotărâre, ori de a renunța la executarea începută, o limită în acest sens constituind-o dispozițiile art. 92 alin. (5) C. pr. civ., potrivit cu care procurorul poate cere punerea în executare a titlurilor executorii emise în favoarea minorilor, persoanelor puse sub interdicție și ale dispăruților.

Principiul disponibilității trebuie corelat cu exigențele celorlalte principii ale procesului civil și constatăm, că acesta este subsecvent legalității, de vreme ce partea poate dispune de drepturile sale în orice alt mod permis de lege²⁰.

În toate cazurile însă, disponibilitatea procesuală se realizează sub controlul instanțelor judecătorești²¹, aspect ce ne conduce la concluzia existenței interconexiunii dintre principiul disponibilității și cel al rolului judecătorului în aflarea adevărului.

Principiul disponibilității nu are un caracter absolut, în procesul civil operând uneori, și principiul oficialității, aceasta nemanifestându-se în mod exclusiv, în sensul că părțile, deși hotărăsc după cum doresc în legătură cu obiectul litigiului și cu mijloacele procesuale de apărare, o fac sub supravegherea judecătorului care poate interveni, dacă este cazul, în orice moment²².

Cu privire la limitele investiției, apreciem însă că ar fi oportun ca legiuitorul să intervină cu o nouă reglementare, în sensul lărgirii cazurilor în care judecătorul să își poată manifesta rolul activ, în sensul de a se pronunța din oficiu asupra unor aspecte cu care nu a fost investită, în vederea apărării drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale.

De exemplu, în cauzele având ca obiect recuperarea debitelor restante din cadrul contractelor de prestări servicii, în special a celor de telefonie mobilă, deși judecătorii au posibilitatea aprecierii caracterului abuziv al penalităților de întârziere și al despăgubirilor/taxei de reziliere unilaterală a contractului de către profesionist pentru încetarea

²⁰ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 16; M. Tăbârcă, *op. cit.*, p. 81.

²¹ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 16.

²² A. Tabacu, A. Drăghici, *Disponibilitatea părților și rolul judecătorului în procesul civil conform Noului Cod de Procedură Civilă*, în Revista „Jurisprudentia” nr. 2/2010, disponibil [Online] la adresa Studia UBB seria Jurisprudentia (ubbcluj.ro).

prematură a contractului, cu consecința respingerii acestor capete de cerere ca neînte-meiate, instanțele nu pot constata nulitatea acestora, nefiind investite cu soluționarea unei cereri reconvenționale formulate de către consumatori, având acest obiect²³.

Ori, apreciem că în această situație, dar și în alte cauze în care au calitatea de părți consumatorii, minorii, persoanele puse sub interdicție judecătorească, trebuie recunoscută posibilitatea ca judecătorul să manifeste un rol mult mai energic, în scopul apărării drepturilor persoanelor vulnerabile.

III. Renunțarea la judecată

III.1. Considerații generale

Renunțarea la judecată este un act procesual de desistare prin care reclamantul renunță la niște prerogative anterior invocate în fața instanței.

Aceasta are caracter unilateral, urmărindu-se abandonarea instrumentului procesual instituit de lege pentru realizarea sau, după caz, protejarea dreptului său subiectiv civil²⁴.

Practic, reclamantul renunță la exercitarea mijloacelor procesuale pe care le-a pus în mișcare începând cu momentul formulării cererii de chemare în judecată, întrerupând parcursul procesual pe care îl putea parcurge până la o posibilă realizare a drepturilor și intereselor sale legitime. Deci, renunțarea la judecată privește un proces civil aflat pe rolul unei instanțe de judecată, nu unul încă ipotetic sau deja încheiat printr-o hotărâre definitivă²⁵.

Dispozițiile art. 406 alin. (1) C. pr. civ. stipulează că reclamantul poate renunța la judecată pe tot parcursul procesului, în orice fază a acestuia, renunțarea putând fi făcută atât verbal, în fața instanței de judecată, cât și în formă scrisă, inclusiv printr-un înscris sub semnătură privată.

Un exemplu de renunțare verbală la judecată, îl constituie manifestarea de voință căreia i s-a dat eficiență prin sentința civilă nr. 214/2021 pronunțată de Judecătoria Vaslui²⁶, în care s-au reținut următoarele: „Procesul civil pornește la inițiativa reclamantului care fixează prin actul de sesizare obiectul și limitele procesului, iar asupra acestuia, în condițiile

²³ Jud Rădăuți, sent. nr. 122/2020, nepublicată. Pentru o detaliere privind cauzele abuzive în contractele de prestări de servicii de telefonie mobilă, a se vedea și *Minuta întâlnirii președinților secțiilor specializate (foste comerciale) ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și Curților de Apel 27-28 iunie 2019 Ploiești*²³, disponibilă [Online] la adresa <http://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2019/10/Minuta-intalnire-sectii-specializate-foste-comerciale-Ploiesti-27-28-iunie-2019.pdf>, accesată la data de 3 februarie 2021, respectiv I.-A. Filote-Iovu, *Aspecte ale practicii judiciare în materia Cererilor de valoare redusă privind Contractele de prestări servicii de telefonie mobilă*, disponibilă [Online] la adresa <https://www.juridice.ro/699136/divergente-jurisprudentiale-in-materia-contractelor-pentru-furnizarea-de-utilitati-publice.html>.

²⁴ A. Ciurea, *op. cit.*, p. 149.

²⁵ A.-V. Petrea, *op. cit.*

²⁶ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534920382/1/decizie-nr-214-2021-din-03-feb-2021-judecatoria-vaslui-pensie-intretinere-minori-si-familie?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>.

legii, are un drept de dispoziție, drept reglementat prin dispozițiile art. 9 C. pr. civ., manifestat inclusiv prin posibilitatea reclamantului ca, potrivit art. 406 alin. (1) C. pr. civ., să renunțe la judecarea cauzei oricând, în tot sau în parte, verbal în ședința de judecată ori prin cerere scrisă. Instanța reține că în cauză reclamanta a formulat personal în ședința de judecată din data de 24.11.2020, cererea de renunțare la judecarea prezentei cereri de chemare în judecată. (...) Astfel, în ședința de judecată din data de 24.11.2020, s-a dispus citarea pârâtului cu mențiunea de a-și exprima punctul de vedere raportat la cererea de renunțare la judecată. Până la termenul acordat, 19.01.2021, pârâtul nu și-a exprimat poziția procesuală cu privire la cererea de renunțare. În baza art. 406 alin. (4), teza finală C. pr. civ., lipsa unui răspuns până la termenul acordat se consideră acord tacit la renunțare.”

Un exemplu în care actul de desistare a fost formulat în scris, este reprezentat de sentința civilă nr. 103/2021 pronunțată de Secția civilă a Judecătorei Piatra Neamț²⁷, s-a constatat că „renunțarea reclamantului la judecarea cauzei îndeplinește condițiile cerute de lege pentru valabilitatea unui asemenea act de dispoziție sub aspectul condiției privind capacitatea procesuală de exercițiu deplină, fiind realizată printr-un înscris care poartă semnătura acestuia”.

Constatăm că în jurisprudență²⁸ s-a luat act de această manifestare de voință, chiar dacă a fost trimisă prin fax la sediul instanței, chiar în ziua judecării.

Apreciem justă o astfel de soluție, întrucât textul de lege nu precizează modalitatea de transmitere a actelor de procedură, astfel că devin incidente normele legale de drept comun, respectiv dispozițiile art. 149 alin. (4) C. pr. civ., cererea putând fi comunicată și prin poștă electronică, ipoteză în care, grefierul de ședință trebuie să întocmească, din oficiu, copii de pe aceasta, pe cheltuiala părții care avea această obligație, cu excepția cazului în care cererea de renunțare a fost formulată anterior primului termen de judecată și nu trebuie comunicată părții adverse, astfel cum s-a reținut prin sentința civilă nr. 852/2021 a Secției civile a Judecătorei Craiova²⁹.

²⁷ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534877070/1/decizie-nr-103-2021-din-14-ian-2021-judecatoria-piatra-neamt-actiune-in-regres-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20103&cm=SREST>, accesată la data de 3 februarie 2021. În același sens, a se vedea și Jud. Constanța, S. civ., sent. nr. 633/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534911815/1/decizie-nr-633-2021-din-27-ian-2021-judecatoria-constanta-validare-poprire-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>; Jud. Brașov, S. civ., sent. nr. 613/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534915275/1/decizie-nr-613-2021-din-02-feb-2021-judecatoria-brasov-obligatie-de-a-face-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>. A se vedea și Judec. Găești, sent. nr. 74/2021, în care cererea de renunțare a fost făcută prin înscris autentic notarial, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534900619/1/decizie-nr-74-2021-din-25-ian-2021-judecatoria-gaesti-curatela-minori-si-familie?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>.

²⁸ Jud. Oradea, S. civ., sent. nr. 321/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534910196/1/decizie-nr-321-2021-din-21-ian-2021-judecatoria-oradea-obligatie-de-a-face-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20fax&cm=SREST>.

²⁹ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534919106/1/decizie-nr-852-2021-din-02-feb-2021-judecatoria-craiova-ordonanta-presedintiala-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>. În același sens, a se vedea și Jud. Buftea, S. civ., sent. nr. 700/2021 - în acest dosar, la primul termen de judecată fixat, reclamanta, prin apărător a arătat că dorește să își retragă cererea, fiind

Pe de altă parte, avem în vedere că un înscris notarial transmis prin fax sau prin mail nu are natura unui înscris autentic, privit ca, *instrumentum probationis*, deus la dosarul cauzei, iar în acest sens nu apreciem eronată acordarea unui termen de judecată pentru depunerea originalului.

Renunțarea poate privi ansamblul pretențiilor sau doar o parte dintre acestea, pentru capetele de cerere pentru care nu s-a renunțat la judecată fiind obligatorie continuarea procesului³⁰.

De exemplu, prin sentința civilă nr. 41/2021 pronunțată de Judecătoria Pașcani³¹ s-a luat act de renunțarea la un capăt din cererea reconvențională, reținându-se că „atât în mod verbal în fața instanței, cât și în cuprinsul tranzacției semnate de către părți, pârâta-reclamantă renunță la judecarea capătului de cerere reconvențională privind obligarea reclamantului-pârât la restituirea bunurilor personale ale pârâtei-reclamante, iar reclamantul-pârât, prin semnarea tranzacției, este de acord cu actul de dispoziție procesuală manifestat de fosta soție”. Având în vedere dispozițiile art. 9 alin. (3) și art. 406 alin. (1) C. pr. civ., instanța a luat act de renunțarea la judecata capătului de cerere reconvențională privind obligarea reclamantului-pârât la restituirea bunurilor personale ale pârâtei-reclamante, în baza principiului disponibilității ce funcționează în materie civilă.

În cazul în care reclamantul dorește să continue judecata doar pentru o parte din pretențiile deduse judecării prin cererea de chemare în judecată, este necesar să se stabilească dacă este vorba despre o renunțare parțială la judecată, guvernată de art. 406 C. pr. civ., ori de o micșorare a cuantumului obiectului cererii, care cade sub incidența art. 204 alin. (2) pct. 2 C. pr. civ.³².

De exemplu, într-o cauză³³ având ca obiect „ordin de protecție”, instanța a luat act de renunțarea reclamantului la solicitarea de reintegrare a victimei în locuință, acesta solicitând doar limitarea folosinței de către pârâtă. Totodată, s-a luat act de renunțarea la capătul de cerere având ca obiect internarea medicală a pârâtei, în condițiile în care reclamantul a arătat că va formula o astfel de cerere pe cale separată. Instanța a continuat judecata cu privire la singurul capăt de cerere cu care a rămas investită, ca urmare a acestor acte procesuale de dispoziție ale reclamantului.

contactată prin videoconferință și declarând instanței de judecată că decizia de retragere a plângerii este liber consimțită, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534909366/1/decizie-nr-700-2021-din-29-ian-2021-judecatoria-buftea-ordin-de-protectie-minori-si-familie?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20Buftea%20videoconferin%C8%9B%C4%83&cm=STOP>.

³⁰ A. Ciurea, *op. cit.*, p. 149.

³¹ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534864372/1/sentința-civila-nr-41-2021-din-12-ian-2021-judecatoria-pascani-partaj-bunuri-comune-lichidarea...?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20Pa%C8%99cani&cm=STO>.

³² G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2017, pp. 591-592.

³³ Jud. Ploiești, S. civ., sent. nr. 8446/2020, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534832832/1/decizie-nr-8446-2020-din-29-dec-2020-judecatoria-ploiesti-ordin-de-protectie-minori-si-familie?keyword=%E2%80%9DDecizie%20nr.%208446~2F2020%E2%80%9D&cm=SFIRST>.

S-a susținut în literatura de specialitate³⁴ că, dacă după sesizarea instanței, pârâtul, aflat în întârziere, execută o parte din obligații, reclamantul nu ar trebui să renunțe parțial la judecată, deoarece, în privința cheltuielilor de judecată, se vor aplica nu numai dispozițiile art. 453 C. pr. civ., ci și cele ale art. 406 alin. (3) C. pr. civ. Tot astfel, dacă pe parcursul judecării, pârâtul aflat în întârziere, își execută în întregime obligația, reclamantul nu trebuie să renunțe la judecată, deoarece, în ipoteza acestui act de dispoziție, reclamantul nu poate obține în niciun caz cheltuieli de judecată, ci poate să învedereze instanței intervenirea cauzei de stingere a obligației, cererea de chemare în judecată urmând a fi respinsă ca devenită lipsită de obiect, iar pârâtul va putea fi obligat să suporte cheltuielile de judecată, fiind în culpă procesuală.

Suntem de acord cu cele reținute în literatura de specialitate³⁵, respectiv că voința reclamantul de a se desista trebuie să fie neîndoielnică și lipsită de vicii și nici nu trebuie să ascundă o cauză ilicită sau imorală, instanța având obligația de a verifica atât renunțarea, cât și după caz, acordul pârâtului pentru a sancționa o eventuală cauză ilicită sau imorală. Atunci când pârâtul refuză să consimtă la renunțarea reclamantului, instanța va aprecia legitimitatea refuzului său.

Totodată, nu interesează motivele pentru care se renunță la judecată, instanța având misiunea să verifice doar îndeplinirea condițiilor de validitate specifice unui astfel de act.

De exemplu, într-un proces din anul 2021 aflat pe rolul Judecătoriei Focșani, reclamanta, prin avocat a renunțat la judecarea cererii având ca obiect „ordonanță președințială”, precizând că nu se mai justifică cererea de suplینire a consimțământului pârâtului pentru deplasarea minorei cu mama în străinătate și nici stabilirea reședinței acesteia la mamă, întrucât reclamanta a plecat deja cu minora în afara granițelor României³⁶. Acest ultim aspect a fost subliniat și prin sentința civilă nr. 142/2021 a Judecătoriei Șimleul Silvaniei³⁷, în care s-a reținut că „renunțarea la judecată este un act de dispoziție al părții care a formulat o cerere, are un caracter discreționar și nu trebuie a fi motivată.”

Într-o altă cauză³⁸, reclamanta, o societate aflată în faliment, reprezentată prin lichidator judiciar a renunțat la judecată, susținând că pârâta a achitat întreaga sa datorie provenită din relațiile comerciale dintre părți, deși nu i s-a solicitat o astfel de justificare.

³⁴ G. Boroj, M. Stancu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2017, p. 592.

³⁵ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 300.

³⁶ Jud. Focșani, sent. nr. 251/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534887503/1/sentinta-civila-nr-251-2021-din-21-ian-2021-judecatoria-focsani-ordonanta-presedintiala-minori-si...?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20Foc%C8%99ani&cm=STOP>.

³⁷ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534920118/1/decizie-nr-142-2021-din-02-feb-2021-judecatoria-simleul-silvaniei-pretentii-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>.

³⁸ Jud. Brașov, S. civ., sent. nr. 185/2021 consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534867114/1/decizie-nr-185-2021-din-15-ian-2021-judecatoria-brasov-pretentii-litigii-cu-profesionistii?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20Bra%C8%99ov%20185&cm=SFIRST>. În același sens, a se vedea Judec. Sfântu Gheorghe, sent. nr. 125/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534907240/1/decizie-nr-125-2021-din-28-ian-2021-judecatoria-sfantu-gheorghe-inlocuire-amenda-cu-munca-in...?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20Sf%C3%A2ntu%20Gheorghe&cm=STOP>; Judec. Sfântu Gheorghe, sent. nr. 126/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534907239/1/decizie-nr-126-2021-din-28-ian-2021-judecatoria-sfantu-gheorghe-inlocuire-amenda-cu-munca-in...?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20Sf%C3%A2ntu%20Gheorghe&cm=STOPP>.

III.2. Soluțiile pronunțate de instanță, în funcție de momentele procesuale în care intervine renunțarea la judecată

Din dispozițiile art. 406 alin. (1) C. pr. civ. se desprinde faptul că renunțarea la judecată se poate face oricând în timpul procesului.

i) Astfel, dacă acest act de dispoziție se face înainte de comunicarea cererii de chemare în judecată către pârât, renunțarea se va produce necondiționat de voința acestuia și fără nicio altă formalitate de ordin procesual.

Doctrina actuală nu este unanimă în privința stabilirii dacă judecătorul are căderea de a lua act de renunțare în etapa regularizării cererii de chemare în judecată³⁹.

Într-o primă opinie⁴⁰, s-a susținut că, în cazul *renunțării la judecată* instanța va trebui să stabilească un termen de judecată, în camera de consiliu, cu citarea doar a reclamantului, fără să fie însă necesară citarea pârâtului.

În opinia altor autori, instanța poate lua act de *renunțare la judecata* unor capete de cerere numai în faza cercetării procesului⁴¹. Soluția se întemeiază pe dispozițiile art. 243 C. pr. civ. Textul este intitulat marginal „Împrejurări care pun capăt procesului”, iar conținutul său este deosebit de semnificativ și poate legitima, într-o anumită măsură, opțiunea doctrinară menționată. Într-adevăr, potrivit acestui text, în cazul în care, în cursul „cercetării procesului, reclamantul renunță la judecarea cererii de chemare în judecată ori la dreptul pretins, intervine învoiala părților sau sunt admise cereri ori excepții care pun capăt în întregime procesului, fără a mai fi necesară dezbaterea fondului în camera de consiliu sau în ședință publică, judecătorul se va pronunța asupra cauzei prin hotărâre”. În considerarea acestor dispoziții procedurale, s-a remarcat că sintagma „în cursul cercetării procesului” nu este sinonimă cu formula „în cursul procesului”. Observația este corectă, fără îndoială, dar nu este de natură a clarifica problema ce formează obiectul demersului de față.

Referirea textului la renunțarea „în ședință de judecată” nu poate fi interpretată în sensul că desistarea poate avea loc numai în faza cercetării procesului. O atare interpretare ar fi excesiv de formală. De altfel, renunțarea se poate face și prin cerere scrisă. Întrucât textul nu se referă la exigența ca înscrisul să fie autentic, astfel cum o atare cerință este impusă în cazul renunțării la drept, în doctrină s-a apreciat firesc ca instanța să ia act de renunțare după citarea reclamantului, fără să fie însă necesară citarea pârâtului. Dacă renunțarea la judecată s-a făcut printr-un înscris autentic, s-a considerat că citarea reclamantului nu mai este necesară decât în măsura în care ar exista suspiciuni cu privire la urmărirea unui scop ilicit printr-o atare desistare⁴².

³⁹ I. Leș, *Procedura de regularizare a cererii de chemare în judecată și actele de dispoziție ale părților în procesul civil*, în „Revista Română de Drept Privat” nr. 1/2014, p. 105.

⁴⁰ M. Tăbărcă, *Drept procesual civil, vol. II, Procedura contencioasă în fața instanței. Procedura necontencioasă judiciară. Proceduri speciale*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 461.

⁴¹ G. C. Frențiu, D.-L. Băldean, *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, Editura Hamangiu, București, 2013, pp. 463-464.

⁴² I. Leș, *Procedura de regularizare... op. cit.*, p. 105.

Achiesăm opiniei exprimate în doctrină⁴³, potrivit căreia, în această situație nu se impune fixarea unui termen de judecată și citarea adversarului reclamantului, ci hotărârea va fi dată într-o procedură necontencioasă, chiar în etapa premergătoare declanșării procesului. De asemenea, hotărârea prin care se constată renunțarea va putea fi atacată cu recurs în 30 de zile de la comunicare numai reclamantului, nu și pârâtului.

Mai mult decât atât, apreciem inoportună chiar și citarea reclamantului, din moment ce acesta și-a manifestat voința printr-un înscris, chiar și sub semnătură privată, trimis sub orice formă instanței, în condițiile în care are posibilitatea reiterării cererii sale în cazul în care se răzgândește, fără ca hotărârea pronunțată să se impună cu autoritate de lucru judecat.

În completarea celor anterior menționate, precizăm că în această situație, nu se solicită exprimarea acordului pârâtului cu privire la actul de dispoziție, care nu poate de altfel pretinde nici recuperarea cheltuielilor de judecată, prezumându-se de către instanță, în mod just că acesta nu poate justifica eventuale costuri care să fie puse în sarcina celui ce a declanșat demersul judiciar.

De pildă, prin sentința civilă nr. 699/2021 pronunțată de Secția civilă a Judecătoria Baia Mare⁴⁴, instanța a constatat că renunțarea la judecată constituie o manifestare unilaterală de voință ce emană de la partea care a inițiat promovarea cererii de chemare în judecată, este totală și necondiționată și a fost făcută cu intenția de a pune capăt judecării cauzei și întrucât a fost cerută de către reclamant în faza regularizării cererii de chemare în judecată, anterior comunicării cererii către pârât, astfel că nu a mai fost nevoie de consimțământul pârâtului pentru îndeplinirea acestui act procesual și, în consecință, a luat act de renunțarea la judecată în aceea cauză în temeiul art. 406 alin. (1) C. pr. civ., fără a cita părțile.

Constatăm că, în mod corect instanța a pronunțat o sentință, iar nu o încheiere, dând prevalență normei speciale, respectiv art. 406 C. pr. civ., față de cele generale prevăzute de art. 200 C. pr. civ., respectiv art. 533 C. pr. civ., în virtutea principiului *specialibus generalibus derogant*. Cu toate acestea, observăm că strigarea cauzei a avut loc, în mod eronat, în ședință publică, iar nu în camera de consiliu, cum ar fi trebuit.

Constatăm însă că există și situații⁴⁵ în care, deși nu există o astfel de obligație, instanța a comunicat totuși cererea de renunțare pârâtului, pentru exprimarea poziției procesuale, apreciem noi, că în mod total eronat.

Întrucât nici doctrina și nici jurisprudența nu au un punct de vedere unitar cu privire la procedura de soluționare a cererii de renunțare la judecată pentru ipoteza în care aceasta are loc anterior comunicării cererii introductive de instanță către pârât, apreciem oportună

⁴³ M. Tăbârcă, *Drept procesual civil, vol. II, Procedura contencioasă în fața primei instanțe. Procedura necontencioasă judiciară*, ediția a II-a, Editura Solomon, București, 2017, p. 557.

⁴⁴ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534915133/1/decizie-nr-699-2021-din-28-ian-2021-judecatoria-baia-mare-granituire-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>.

⁴⁵ A se vedea, în acest sens, Jud. Bârlad, sent. nr. 171/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534911495/1/decizie-nr-171-2021-din-28-ian-2021-judecatoria-barlada-pret-entii-civil?keyword=%22decizie%20nr.%20171~2F2021%22%20B%C3%A2rlad&cm=SFIRST>, în care, deși s-a reținut că stadiul procesual al dosarului este “procedura de regularizare, înainte de comunicarea actelor procedurale către pârât”, a fost comunicată cererea de renunțare pârâtului.

intervenția legiuitorului, în sensul reglementării exprese a acestei ipoteze, mai ales că dispozițiile art. 406 C. pr. civ. sunt lacunare în acest sens.

Propunem, ca *de lege ferenda*, să se prevadă în mod expres posibilitatea instanței de a putea lua act de renunțarea la judecată a reclamantului, în camera de consiliu, fără citarea părților, cu excepția cazurilor în care renunțarea este prohibită de dispozițiile legale, ori a celor în care se apreciază că o astfel de desistare ar avea un scop ilicit, hotărârea urmând a fi comunicată doar reclamantului.

ii) Dacă renunțarea la judecată s-a realizat după comunicarea cererii de chemare în judecată către pârât, dispozițiile art. 406 alin. (3) C. pr. civ. dispun că reclamantul va putea fi obligat la plata cheltuielilor de judecată avansate de acesta din urmă, însă doar dacă pârâtul le solicită în mod expres.

De exemplu, prin sentința civilă nr. 132/2021 pronunțată de Judecătoria Horezu⁴⁶, s-a reținut că pârâta a solicitat cheltuieli de judecată, ca urmare a renunțării reclamantului la cererea introductivă de instanță. Cu toate acestea însă, ele nu au putut fi acordate, întrucât nu au fost probate.

În tăcerea legii cu privire la procedura necesară constatării renunțării la judecată înainte de primul termen de judecată, dar după comunicarea cererii de chemare în judecată către pârât, ne putem imagina două modalități de gestionare a dosarului.

Astfel, există varianta, asemănător ipotezei anterior expuse, ca instanța să nu fixeze un termen de judecată, cu citarea părților, pentru a lua act de această manifestare de voință, ci hotărârea să fie pronunțată în procedură necontencioasă, cu luarea în considerare a eventualei solicitări din partea pârâtului cu privire la cheltuielile de judecată⁴⁷.

Nu suntem de acord cu această soluție întrucât apreciem că, din moment ce a fost comunicată cererea de chemare în judecată către pârât, instanța nu poate soluționa cauza fără a pune în discuția contradictorie a părților cererile acestora. Mai mult decât atât, apreciem că trebuie comunicat actul de dispoziție efectuat în cauză părții adverse, care, poate solicita obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată. Pe de altă parte, reclamantul nu va avea cunoștință de cheltuielile de judecată pretinse de pârât, pe care, eventual le poate contesta, dacă conchide că sunt disproporționale raportat la complexitatea cauzei și munca depusă de avocat, până la respectivul moment procesual.

A doua posibilă soluție, care de altfel este cea mai des întâlnită în practica judiciară⁴⁸, este de a se stabili termen de judecată pentru când vor fi citate ambele părți, pârâtul cu copie de pe cererea de renunțare la judecată a reclamantului și cu mențiunea de a-și exprima poziția procesuală față de aceasta.

⁴⁶ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534905568/1/decizie-nr-132-2021-din-26-ian-2021-judecatoria-horezu-anulare-act-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83%20cheltuieli%20de%20judecat%C4%83&cm=SREST>.

⁴⁷ A.-V. Petrea, *op. cit.*

⁴⁸ A se vedea, în acest sens Jud. Zalău, sent. nr. 73/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534907967/1/decizie-nr-73-2021-din-28-ian-2021-judecatoria-zalau-obligati-e-de-a-face-civil?keyword=renun%C8%9Barea%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>.

Această procedură o apreciem a fi cea corespunzătoare, întrucât deși nu este necesar acordul pârâtului cu privire la manifestarea de voință a reclamantului, judecătorul are obligația de a asigura respectarea principiilor contradictorialității și a dreptului la apărare, respectiv de a pune în discuția părților toate cererile formulate în cauză, oferindu-le posibilitatea de a-și exprima poziția față de acestea.

De exemplu, într-o cauză⁴⁹ în care petenta a formulat o cerere de renunțare la judecată anterior primului termen de judecată, instanța a dispus comunicarea cererii de renunțare la judecată către intimat, în temeiul art. 406 alin. (3) C. pr. civ., față de care însă intimatul nu și-a exprimat poziția procesuală.

În considerente, s-a reținut că, având în vedere că procesul civil este guvernat de principiul disponibilității, principiu care include și dreptul reclamantului de a renunța la judecarea cererii deja introduse, ținând cont de faptul că cererea de renunțare la judecată este un act juridic unilateral care dobândește caracter irevocabil și nu mai poate fi retrasă, producând deja efecte juridice, față de acordul tacit al intimatei, fiind incidente dispozițiile art. 9 alin. (3) și art. 406 C. pr. civ., astfel încât s-a luat act de renunțarea la judecată printr-o hotărâre supusă recursului.

Cu titlu de observație, considerăm că argumentul instanței privind acordul tacit al intimatei este superfluu, întrucât, în ipoteza dată, o astfel de exprimare a consimțământului nu este necesară.

Într-o altă cauză⁵⁰, s-a reținut că cererea de renunțare la judecată a fost formulată anterior primului termen de judecată, astfel că s-a luat act de această manifestare de voință, însă reclamanta a fost obligată la plata, către chematul în garanție a cheltuielilor de judecată efectuate de acesta.

Această soluție este criticabilă întrucât, deși cererea de chemare în garanție a fost formulată de reclamantă, terțul nu a devenit parte în proces, întrucât instanța nu a respectat procedura prevăzută de art. 74 cu referire la art. 64 și art. 65 alin. (1) și (2) C. pr. civ., nepronunțându-se asupra admisibilității în principiu a acesteia, etapă esențială pentru ca terțul să devină parte în dosar.

Este adevărat că respectivul terț și-a angajat un avocat și a efectuat cheltuieli pe care ar trebui să le recupereze, însă acesta este îndreptățit a le obține doar după ce dobândește calitatea de parte în proces.

În concluzie, apreciem că se impune clarificarea de către legiuitor a dispozițiilor art. 406 alin. (3) C. pr. civ., în sensul de a se prevedea, în mod expres procedura de judecată a ipotezei analizate.

Astfel, *de lege ferenda*, ar trebui să se stipuleze că, dacă renunțarea la judecată se face după comunicarea cererii către pârât, însă anterior primului termen de judecată, aceasta se soluționează în ședință publică, urmând a fi stabilit un termen de judecată pentru când vor

⁴⁹ Jud. Bacău, S. civ., sent. nr. 128/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534866584/1/sentinta-civila-nr-128-2021-din-12-ian-2021-judecatoria-bacau-plangere-contraventionala-civil?keyword=JUDEC%C4%82TORIA%20BAC%C4%82U%2012%20ianuarie%202021&cm=SREST>.

⁵⁰ Judec. Sectorului 2 București, S. civ., sent. nr. 231/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534889312/1/decizie-nr-231-2021-din-15-ian-2021-judecatoria-bucuresti-sectorul-2-pretentii-civil?keyword=renun%C8%9Bare%20la%20judecat%C4%83&cm=SREST>.

fi citate ambele părți, pârâtul cu copie de pe cererea de renunțare la judecată a reclamantului și cu mențiunea de a-și exprima poziția procesuală față de aceasta, respectiv să precizeze dacă solicită obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată pe care le-a efectuat.

Apreciem că în această modalitate părțile își pot face cunoscute reciproc pretențiile, le pot discuta în contradictoriu și își pot exercita dreptul la apărare.

iii) Potrivit art. 406 alin. (4) C. pr. civ., dacă renunțarea are loc la primul termen la care părțile sunt legal citate sau ulterior acestui moment, este nevoie de acordul expres ori tacit al pârâtului. În cazul în care pârâtul nu este prezent la termenul la care reclamantul și-a manifestat intenția de a renunța la judecată, îi va fi acordat un termen până la care să-și exprime poziția față de acest act procesual, iar lipsa unui răspuns în interiorul aceluia interval de timp va fi considerat acord tacit la renunțare.

De exemplu, prin sentința civilă nr. 45/2021 pronunțată de Judecătoria Bolintin Vale⁵¹, s-a reținut că reclamantul a depus cerere scrisă de *renunțare la judecată* ulterior primului termen de judecată, iar „pârâta nu a comunicat niciun răspuns cu privire la cererea sus-menționată, motiv pentru care instanța va considera acord tacit la renunțare și va luat act de renunțare”.

Se instituie, astfel, o prezumție legală conform căreia pârâtul este de acord cu renunțarea, pe care o putem vedea drept o probabilitate pe care legea o impune în temeiul realităților juridice constatate de-a lungul timpului⁵².

În practica judiciară, se întâlnesc cazuri în care se apreciază că este suficient acordul reprezentantului pârâtului pentru a se putea încuviința renunțarea la judecată, chiar dacă acesta nu are procură specială în acest sens.

De exemplu, într-o cauză⁵³, s-a luat act de renunțarea la judecată a petenților, făcută după al doilea termen de judecată acordat în cauză, chiar dacă în ședința publică a fost prezent doar unul dintre intimați, iar pentru celălalt intimat, acordul cu privire la cererea petenților, a fost dat, în numele său de către avocat, fără ca acesta să aibă o procură specială, ci una *ad litem*.

Mai mult decât atât, petenții au fost obligați în solidar, la plata către intimați a cheltuielilor de judecată, constând în onorariu avocat.

Apreciem a fi întemeiată soluția pronunțată, întrucât, acordul pârâtului nu reprezintă un act de dispoziție, care să reclame necesitatea unei procuri speciale date avocatului său.

În plus, din moment ce art. 406 C. pr. civ. reglementează și valabilitatea acordului tacit, prin însuși faptul că pârâtul, citat cu copie de pe cererea de renunțare și cu mențiunea de a-și exprima poziția procesuală, nu a trimis instanței niciun răspuns, se prezumă că acesta și-a exprimat acordul. Ori, faptul că avocatul său, prezent la termenul de judecată, transmite acordul clientului său, nu face decât să confirme această prezumție legală.

⁵¹ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534900101/1/decizie-nr-45-2021-din-26-ian-2021-judecatoria-bolintin-vale-ordonanta-presedintiala-minori-si...?keyword=renun%C8%9Bare%20la%20judecat%C4%83%20Bolintin%20Vale&cm=STOP>.

⁵² T. -R. Briciu, *Reglementarea prezumțiilor în Noul Cod de procedură civilă*, în Revista „Curierul Juridic” nr. 9/2013, p. 512.

⁵³ Judec. Rădăuți, sent. nr. 194/2021, nepublicată.

O problemă semnalată în practica judiciară, care a necesitat intervenția Înaltei Curți de Casație și Justiție⁵⁴ a fost reprezentată de posibilitatea obligării executorului judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată, în situația în care acesta a renunțat la cererea de validare a popririi ori cererea a fost respinsă de instanță, ca urmare a îndeplinirii obligațiilor de către terțul poprit sau de către debitor. Chestiunea ce a făcut obiectul recursului în interesul legii a fost tranșată în sensul că acesta nu poate fi obligat la acoperirea acestor costuri, reținându-se în esență că „sesizând instanța de executare cu cerere de validare a popririi, executorul judecătoresc acționează ca un mandatar, în numele și interesul creditorului, în exercitarea atribuțiilor ce i-au fost conferite de lege în procedura execuțională, fiind evident că, din această perspectivă, nu poate fi obligat nici la plata cheltuielilor de judecată în situația în care acesta a renunțat la cererea de validare a popririi ori cererea a fost respinsă de instanță, ca urmare a îndeplinirii obligațiilor de către terțul poprit sau de către debitor. Problema suportării cheltuielilor de judecată prilejuite de validarea popririi trebuie analizată doar prin raportare la părțile implicate în această formă de urmărire silită și ținând cont de regimul juridic al cheltuielilor de executare reglementat de art. 371¹ din vechiul Codul de procedură civilă⁵⁵, corespondent art. 670 din actualul Cod de procedură civilă, care se va aplica în mod corespunzător”.

iv) Potrivit art. 406 alin. (5) C. pr. civ., dacă renunțarea se face în apel sau în căile extraordinare de atac, odată cu închiderea dosarului se vor anula în tot, sau în parte și hotărârea sau hotărârile pronunțate în cauză.

Și în această ipoteză este necesar acordul părâtului, aspect dedus din alin. (4) al art. 406 C. pr. civ., renunțarea la judecată în calea ordinară, respectiv căile extraordinare de atac, fiind în mod necesar efectuată după primul termen de judecată.

De exemplu, într-o cauză⁵⁶, instanța a respins cererea reclamantei de renunțare la judecata cererii de chemare în judecată în calea de atac a recursului pârâtei, adică ulterior primului termen de judecată la care părțile au fost legal citate în primă instanță, reținând că „în această situație renunțarea nu se poate face decât cu acordul expres sau tacit al celeilalte părți. Ori, reprezentantul recurentei pârâte s-a opus expres cererii intimitei reclamante, astfel că cererea de renunțare la judecata cererii de chemare în judecată” a fost respinsă.

⁵⁴ Decizia nr. 8/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 480 din 28 iunie 2016.

⁵⁵ Codul de procedură civilă din 1865 a fost publicat inițial în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 45 din 24 februarie 1948.

⁵⁶ C. Ap. Craiova, S. a II-a civ., dec. nr. 396/2020, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534687983/1/decizie-nr-396-2020-din-03-nov-2020-curtea-de-apel-craiova-actiune-in-daune-contractuale-litigii...?keyword=%E2%80%9E%C3%AEn%20aceast%C4%83%20situa%C5%A3ie%20renun%C5%A3area%20nu%20se%20poate%20face%20dec%C3%A2t%20cu%20acordul%20expres%20sau%20tacit%20al%20celeilalte%20p%C4%83r%C5%A3i.%20Ori,%20reprezentantul%20recurentei%20p%C3%A2r%C3%A2te%20s-a%20opus%20expres%20cererii%20intimatei%20reclamante,%20astfel%20c%C4%83%20cererea%20de%20renun%C5%A3are%20la%20judecata%20cererii%20de%20chemare%20%C3%AEn%20judecat%C4%83%E2%80%9D&cm=SFIRST>.

Într-un alt dosar⁵⁷, în care s-a formulat o cerere de renunțare la judecată într-un recurs aflat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, după ce aceasta a fost comunicată intimatului care nu și-a exprimat poziția procesuală, s-a apreciat că manifestarea de voință, în sensul de a se renunța la judecată reprezintă o desistare, un act de dispoziție al părții, care nu este supus cenzurii Înaltei Curți, conform principiului disponibilității care guvernează procesul civil, luându-se în considerare și contractul de dare în plată încheiat între părți. Pentru aceste motive, în temeiul art. 406 alin. (5) și (6) C. pr. civ., Înalta Curte a admis recursul declarat de recurenți împotriva deciziei instanței de apel, a anulat sentința primei instanțe și decizia instanței de apel și a luat act de renunțarea lor la judecata cererii de chemare în judecată.

Subliniem faptul că această manifestare de voință nu trebuie confundată cu renunțarea la judecarea căii de atac, care reprezintă o altă instituție juridică, respectiv o achiesare la hotărârea pronunțată în cauză, pentru care nu este necesar acordul părții adverse.

De pildă, prin decizia nr. 4/2021 pronunțată de Tribunalul Specializat pentru minori și familie Brașov⁵⁸, s-au reținut următoarele: „Prezent fiind personal la primul termen de judecată în apel, apelantul pârât a arătat că înțelege să renunțe la judecarea apelului declarat împotriva hotărârii primei instanțe. În drept, instanța de control judiciar reține că, potrivit prevederilor art. 463 alin. (1) și (3) C. pr. civ., achiesarea la hotărâre reprezintă renunțarea unei părți la calea de atac pe care o putea folosi ori pe care a exercitat-o deja împotriva tuturor sau anumitor soluții din respectiva hotărâre, dispozițiile art. 404 C. pr. civ., rămânând aplicabile. Prin urmare, față de dispozițiile legale anterior enunțate, se constată că procesul civil este guvernat de principiul disponibilității, expres consacrat de legiuitor prin prevederile art. 9 C. pr. civ., astfel că rămâne la libera apreciere a părții care a declarat calea de atac (apelantul pârât din prezenta cauză) dreptul de a dispune de obiectul litigiului atât din punct de vedere material, cât și procesual. În speță, apelantul pârât a înțeles să renunțe în mod expres și lipsit de echivoc, prin declarația dată în fața tribunalului specializat, la calea de atac a apelului promovat în cauză, dezinvestind în acest fel instanța de control judiciar prin conduita sa procesuală. Față de cele ce preced, în temeiul art. 463 C. pr. civ., având în vedere atitudinea procesuală a apelantului pârât, de achiesare la hotărârea primei instanțe, tribunalul specializat urmează a lua act de renunțarea acestei părți la calea de atac a apelului declarat împotriva sentinței civile nr. 9288/2020 a Judecătoriei Brașov”.

Renunțarea la judecată nu se constată printr-o simplă încheiere de ședință, ci prin intermediul unei sentințe sau decizii, în funcție de faza procesuală în curs⁵⁹.

Din analiza practicii judiciare, constatăm că există și situații în care instanța de control refuză a lua act de renunțarea la judecată a reclamantului.

⁵⁷ Înalta Curte de Casație și Justiție, S. a II-a civ, dec. nr. 1835/2019, consultată [Online] la adresa <https://www.scj.ro/1093/Detailii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=158041>.

⁵⁸ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534866169/1/decizie-nr-4-2021-din-13-ian-2021-tribunalul-pentru-minori-si-familie-brasov-ordonanta...?keyword=%E2%80%9Ddecizie%20nr.%204~2F2021%E2%80%9D%20Bra%C8%99ov&cm=STOP>.

⁵⁹ M. Tăbărcă, *Drept procesual civil, op. cit., vol. II*, 2013, p. 461.

De exemplu, într-o cauză având ca obiect „ordin de protecție”⁶⁰, instanța de apel a reținut că, deși intimata, prezentă la judecarea apelului a declarat că s-a împăcat cu părâtul apelant, de renunțarea la judecată, așa cum a solicitat reclamanta intimată, „nu va lua act, față de interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 28 din Legea nr. 217/2003⁶¹, potrivit cu care în cazurile prevăzute la art. 25 alin. (3) și art. 22⁷ alin. (6), victima poate renunța, potrivit prevederilor art. 406 din Legea nr. 134/2010, la judecarea cererii privind ordinul de protecție”.

S-a apreciat că, potrivit textului de lege mai sus citat „victima poate renunța la judecarea cererii privind ordinul de protective, când cererea este introdusă în numele victimei de: a) procuror; b) reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în materia protecției victimelor violenței domestice sau c) reprezentantul oricăruia dintre furnizorii de servicii sociale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, acreditați conform legii, cu acordul victimei, ori în situația existenței ordinului de protecție provizoriu”.

Ori, în respectiva cauză, „reclamanta a formulat cererea personal, nefiind incidente niciuna din situațiile prevăzute de art. 28 din Legea nr. 217/2003”, astfel că instanța de apel a apreciat că „nu poate da eficiență principiului disponibilității părții, prin aplicarea art. 406 alin. (5) C. pr. civ.”.

Considerăm că această soluție este fundamental greșită, în primul rând întrucât, față de data introducerii cererii introductive de instanță, respectiv 16.11.2020, dispozițiile legale incidente sunt cele ale art. 43, iar nu cele ale art. 28 din Legea nr. 217/2003.

În al doilea rând, apreciem că legiuitorul a introdus în legea specială dispozițiile privitoare la posibilitatea victimei de a renunța la judecată, în ipoteza în care cererea a fost formulată de o instituție sau autoritate, în interesul victimei, tocmai pentru a întări faptul că reclamanta poate face acte de dispoziție și în această ipoteză. Ori, reglementarea specială nu poate lăsa fără substanță dispozițiile generale cuprinse în art. 406 C. pr. civ., la care de altfel și fac referire, în sensul de a limita posibilitatea reclamantei de a renunța la judecată dacă nu a introdus personal cererea de chemare în judecată.

Apreciem astfel că, pentru ipoteza formulării cererii introductive de instanță de către însăși victima, aceasta poate oricând să renunțe la judecată, în condițiile dreptului comun⁶².

⁶⁰ Trib. Alba, S. I civ., dec. nr. 2/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534864988/1/decizie--nr-2-2021-din-12-ian-2021-tribunalul-alba-ordin-de-protectie-minori-si-familie?keyword=%E2%80%9Ddecizie%20nr.%202~2F2021%E2%80%9D%20Alba&cm=STOP>.

⁶¹ Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 948 din 15 octombrie 2020.

⁶² Pentru o soluție în care s-a luat act de renunțarea la judecată a victimelor violenței domestice, a se vedea Trib. Suceava, S. I civ., dec. nr. 10/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534874496/1/decizie-nr-10-2021-din-12-ian-2021-tribunalul-suceava-ordin-de-protectie-minori-si-familie?keyword=%E2%80%9Ddecizie%20nr.%2010~2F2021%E2%80%9D%20Suceava&cm=STOP>. În speță, procesul a fost declanșat ca urmare a sesizării Ministerului Public. S-a reținut de instanța de apel că „procesul civil pornește la inițiativa reclamantului care fixează prin actul de sesizare obiectul și limitele procesului, iar asupra acestuia, în condițiile legii, are un drept de dispoziție, reglementat prin dispozițiile art. 9 C. pr. civ., manifestat inclusiv prin posibilitatea reclamantului ca, potrivit art. 406 alin. (1) C. pr. civ., să renunțe la judecarea cauzei oricând, în tot sau în parte, verbal în ședința de judecată ori prin cerere scrisă”. Date fiind acestea, în baza prevederilor art. 406 și a art. 480, alin. (2) C. pr. civ., instanța a admis apelul declarat, a anulat în parte sentința civilă nr. 4203/2020 a Judecătoriei Suceava și a luat act de renunțarea la judecată a reclamantelor, fiind menținute dispozițiile primei instanțe privitoare la cheltuielile de judecată, reprezentând onorariu apărător din oficiu.

Potrivit art. 406 alin. (6) coroborat cu art. 486 alin. (1) C. pr. civ., hotărârea prin care se ia act de renunțarea la judecată poate fi atacată cu recurs la instanța ierarhic superioară, în termenul de drept comun de 30 de zile, putând fi invocate doar motivele de nelegalitate strict reglementate de dispozițiile art. 488 alin. (1) C. pr. civ.

Cu toate acestea, nu putem face abstracție de ultimul alineat teza finală al art. 406 C. pr. civ., potrivit cu care hotărârea prin care s-a luat act de renunțare, pronunțată de un complet al Înaltei Curți de Casație și Justiție este definitivă.

Pornind de la interpretarea acestei dispoziții legale, în doctrină⁶³ s-a afirmat că este inadmisibil recursul împotriva hotărârii prin care se constată renunțarea la judecată de către o instanță de recurs sau de o instanță de apel, într-o materie în care calea de atac a recursului este suprimată. S-a apreciat că ar fi greu de conceput că legiuitorul a urmărit să excludă posibilitatea exercitării recursului împotriva hotărârii prin care se constată renunțarea la judecarea cererii de chemare în judecată în recurs numai atunci când aceasta este de competența unei secții a Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar, în același timp, să permită exercitarea acestei căi de atac în cazul în care renunțarea are loc tot în recurs, însă în fața tribunalului sau a curții de apel, deoarece o asemenea diferență de tratament juridic nu ar fi justificată, întrucât, în ambele cazuri, incidentul privind renunțarea la judecată apare direct în cursul judecării cererii de recurs, nefăcând obiectul analizei în fața instanțelor de fond.

S-a conchis, în mod întemeiat că, hotărârea prin care se constată renunțarea la judecată de către o instanță de recurs (sau hotărârea prin care se constată renunțarea la judecată de către o instanță de apel într-o materie în care recursul a fost suprimat) este definitivă⁶⁴.

Cu toate acestea, nu putem face abstracție de faptul că practica judiciară nu a fost unitară cu privire la acest aspect, majoritatea instanțelor apreciind că hotărârea prin care se ia act de renunțarea la judecată în apel sau în recurs, în fața tribunalului sau a curții de apel, este supusă căii de atac a recursului, independent de faptul că decizia asupra fondului căii de atac ar fi fost definitivă⁶⁵.

⁶³ G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2017, pp. 594-595.

⁶⁴ Ibidem, p. 595. Pentru aceeași soluție, a se vedea, Trib. Constanța, S. de cont. adm. și fisc., dec. nr. 776/2015, Trib. Iași, S. de cont. adm. și fisc., dec. nr. 331/2015, consultate [Online] la adresa www.sintact.ro.

⁶⁵ Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale curților de apel și Înaltei Curți de Casație și Justiție, Iași, 7-8 mai 2015, pp. 47-48, disponibilă [Online] la adresa http://inm-lex.ro/fisiere/d_1164/Intalnirea%20presedintilor%20sectiilor%20civile,%20Iasi,%207-8%20mai%202015.pdf. S-a apreciat că recursul declarat împotriva hotărârii prin care tribunalul sau curtea de apel a act de renunțarea la judecata recursului este admisibil, fiind aduse următoarele argumente: "1. Art. 406 alin. (6) teza I C. pr. civ. reglementează regula specială vizând calea de atac în materia renunțării la judecată, aplicabilă prin derogare de la art. 634 alin. (1) pct. 5 C. pr. civ. Teza a II-a a aceluiași articol, care statuează caracterul definitiv al hotărârii prin care s-a luat act de renunțare în fața unei secții a Înaltei Curți de Casație și Justiție, constituie excepția de la această regulă. 2. Argumentul dedus din interpretarea *per a contrario* a tezei a II-a din art. 406 alin. (6) C. pr. civ., în sensul că este deschisă calea de atac a recursului în orice altă situație decât aceea a renunțării la judecată în fața unei secții a Înaltei Curți de Casație și Justiție. 3. Intenția legiuitorului a fost de a supune cenzurii instanței de control judiciar și incidentele procedurale (renunțarea la judecată, suspendarea, perimarea) apărute în cauze definitive".

Nu putem face abstracție nici de faptul că acest aspect a fost antamat și de Decizia nr. 2/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție⁶⁶, în cadrul considerentelor acesteia, deși era vizată o altă problemă de drept, respectiv „admisibilitatea exercitării căii extraordinare de atac a recursului împotriva încheierilor prin care a fost întrerupt cursul judecătii, pronunțate de instanțele de apel, în situația în care apelul este ultima cale de atac”, aceasta reținând totuși următoarele: „atunci când legiuitorul a instituit o derogare în ceea ce privește calea de atac exercitată împotriva încheierilor premergătoare, a prevăzut în mod expres că poate fi formulat apel/recurs, chiar și în ipoteza în care hotărârea asupra fondului este definitivă. În acest sens sunt și dispozițiile art. 406 alin. (6) și art. 421 alin. (2) din Codul de procedură civilă. (...)”

Raportat la referirea Instanței Supreme la situația renunțării la judecată, achiesăm celor susținute în literatura de specialitate⁶⁷, că aceasta nu poate avea, în mod evident, caracterul unui considerent decisiv sau necesar, nefăcând obiectul sesizării, dar nici caracterul unui considerent decizoriu, ci este unul indiferent sau supraabundent. Potrivit doctrinei și jurisprudenței relevante⁶⁸, un considerent este decizoriu atunci când conține o soluție asupra unei chestiuni litigioase supuse dezbaterii în cursul procesului. Or, din lectura Deciziei nr. 2/2017, rezultă că situația renunțării la judecată nu a făcut obiectul niciunei dezbateri anterior rămânerii în pronunțare asupra sesizării, singura referire în decizie la situația renunțării la judecată fiind făcută în cadrul considerentelor, cu rol pur exemplificativ. Această referire nu poate justifica soluția din dispozitivul Deciziei nr. 2/2017, putând, la fel de bine, lipsi din conținutul considerentelor, fără ca aceasta să conducă la lipsirea de fundament a deciziei, situație ce caracterizează considerentele indiferente sau supraabundente.

Din punctul nostru de vedere, opinia exprimată în doctrină este cea corectă pentru argumentele anterior expuse. Pe lângă acestea, considerăm că hotărârea prin care se ia act de renunțarea la judecată este supusă recursului doar dacă hotărârea asupra fondului ar fi, la rândul său, supusă apelului sau recursului, neputându-se acorda un regim juridic mai favorabil incidentului decât fondului cauzei.

Pe cale de consecință, pentru a nu mai exista divergențe de interpretare în practica judiciară, apreciem oportună modificarea art. 406 alin. (6) teza finală C. pr. civ., în sensul de a se prevedea, în mod expres că hotărârea prin care se constată renunțarea la judecată de către o instanță de recurs, sau hotărârea prin care se constată renunțarea la judecată de către o instanță de apel într-o materie în care recursul a fost suprimat, este definitivă, fără a se face referire doar la secțiile Instanței Supreme.

⁶⁶ Decizia nr. 2/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul competentă să judece recursul în interesul legii a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 175 din 10 martie 2017.

⁶⁷ A. R. Dincă, *Admisibilitatea căii de atac a recursului în lumina jurisprudenței Curții Constituționale și a Înaltei Curți de Casație și Justiție*, în cadrul Sesiunii anuale de lucrări științifice **Rolul Curții Constituționale și al Înaltei Curți de Casație și Justiție în configurarea dreptului românesc după intrarea în vigoare a noilor coduri**, desfășurată [Online] în perioada 24-25 septembrie 2020, disponibilă [Online] la adresa <http://www.icj.ro/sesiune-stiintifica-2020.html>.

⁶⁸ G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2017, pp. 641-642; C. Ap. București, S. a VI-a civ., dec. nr. 2327/2013 în V. Terzea, *Noul Cod de procedură civilă adnotat*, Editura Universul Juridic, București, 2016, pp. 566-568.

Apreciem că actuala reglementare conduce la inechități, în sensul că pentru unele dosare este recunoscută calea de atac a recursului, iar pentru altele, aceasta apare ca fiind inadmisibilă, în funcție de practica creionată la nivelul fiecărei instanțe, aspect de natură a califica norma drept lipsită de previzibilitate.

III.3. Efectele renunțării la judecată și dispoziții speciale privind acest act de dispoziție

III.3.1. Efectele renunțării la judecată

Întrucât renunțarea la judecată este un act de dispoziție unilateral, acesta ar trebui să fie și irevocabil.

Cu toate acestea, în literatura de specialitate⁶⁹, s-a statuat că reclamantul ar putea reveni asupra renunțării până la exprimarea acordului de către părât și constatarea de către instanță a intervenției acestui act de dispoziție.

S-a argumentat că, desistarea reclamantului de judecată producând numai efecte procedurale, drepturile subiective ale părților nu sunt afectate de acest act de dispoziție, astfel încât reclamantul va putea introduce o nouă cerere de chemare în judecată, pentru valorificarea acestui drept subiectiv, fără a i se opune autoritatea lucrului judecat a hotărârii prin care s-a luat act de renunțarea la judecată.

Această optică a fost îmbrățișată și de Înalta Curte de Casație și Justiție⁷⁰, încă dinaintea intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010, statuând că cererea de renunțare la judecată este un act juridic unilateral care dobândește caracter irevocabil și nu mai poate fi retrasă, doar după ce judecătorul a luat act prin încheiere (în reglementarea actuală – sentință sau decizie), conform art. 246 vechiul C. pr. civ. (actualul art. 406 C. pr. civ.), de existența acesteia. Totodată, Instanța Supremă a decis că, până în momentul în care se pronunță încheierea prevăzută de art. 246 vechiul C. pr. civ. (hotărâre în condițiile art. 406 actualul C. pr. civ.), partea poate să-și retragă cererea de renunțare la judecată, întrucât nu există nicio dispoziție legală care să prevadă contrariul, precum nu există niciun principiu de drept care să contrazică acest raționament al Înaltei Curți.

⁶⁹ G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2017, p. 596.

⁷⁰ Înalta Curte de Casație și Justiție, S. de cont.- adm. și fisc, dec. nr. 2851/2012, în C. Cocioabă, *Este posibilă retragerea cererii de renunțare la judecată?*, disponibil [Online] la adresa <https://www.juridice.ro/245005/iccj-este-posibila-retragerea-cererii-de-renun-tare-la-judecata.html>, accesată la data de 3 februarie 2021. În speță, "reclamanta a cerut anularea deciziilor Consiliului Baroului Vaslui prin care i-a fost suspendată calitatea de avocat din cauza stării de incompatibilitate. Ulterior, aceasta a depus la instanța de fond o cerere de renunțare la judecată, pe care apoi și-a retras-o, pe motiv că "nu a putut citi cererea de renunțare la judecată întrucât și-a pierdut ochelarii de vedere, astfel că, deși a semnat-o, nu avea cunoștință de conținutul acesteia". Curtea de Apel București, în calitate de instanță de fond, a reținut că reclamanta nu poate reveni asupra declarației sale de renunțare la judecată și, implicit, continuarea judecării nu mai este posibilă, întrucât cererea de renunțare la judecată are valoarea unui act juridic unilateral, iar, față de caracterul irevocabil al actului unilateral, revenirea asupra manifestării de voință nu este posibilă. În recurs, Înalta Curte a apreciat că prima instanță avea obligația să ia act de cererea de retragere a renunțării la acțiune și să soluționeze pricina, astfel că a admis recursul, a casat încheierea recurată și a trimis cauza pentru continuarea judecării".

Renunțarea la judecată trebuie să fie expresă, nu poate fi dedusă din anumite acte sau fapte ce ar putea induce un dezinteres față de cauza în sine⁷¹. Acest act procesual nu produce efecte decât cu privire la părțile în privința cărora a fost făcută⁷², nu față de toate părțile din proces.

Art. 407 alin. (1) C. pr. civ. dispune că renunțarea la judecată a unuia dintre reclamânți nu este opozabilă celorlalți reclamânți, fiind astfel vizată situația coparticipării procesuale active.

Apreciem, alături de alți autori⁷³ că, tot astfel, în cazul coparticipării procesuale pasive, renunțarea la judecată a reclamantului față de unul dintre pârâți, nu produce niciun efect față de ceilalți pârâți, argumentat de faptul că, potrivit dispozițiilor art. 407 alin. (1) C. pr. civ., renunțarea produce efecte numai față de părțile în privința cărora a fost făcută.

De exemplu, prin decizia civilă nr. 4242/2019 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, admitându-se apelul declarat de apelantul-reclamant, a fost anulată sentința apelată în privința a trei dintre pârâți, luându-se act de renunțarea reclamantului la judecata în contradictoriu cu aceștia, fiind menținută în rest sentința apelată⁷⁴.

Totodată, renunțarea la judecată nu afectează cererile incidentale de sine stătătoare formulate în același proces, ca de exemplu cererea reconvențională, cererea de intervenție voluntară principală⁷⁵, ori introducerea forțată în cauză a unei alte persoane și cererea de chemare în garanție.

Astfel, o cerere reconvențională, o cerere de intervenție în interes propriu, vor fi soluționate, chiar dacă reclamantul a renunțat la cererea de chemare în judecată⁷⁶.

În schimb, în jurisprudență⁷⁷ s-a decis că, întrucât cererile accesorii nu au caracter de sine stătător, urmează a fi respinse în cazul renunțării exprese doar la capătul principal de cerere, deoarece renunțarea la cererea principală implică și renunțarea la judecata cererii accesorii. Astfel, reclamantul nu poate pretinde cheltuielile de judecată ocazionate de proces.

Tot cu privire la efectele renunțării la judecată, în literatura de specialitate⁷⁸ s-a reținut că renunțarea își produce efecte retroactive. Atunci când este totală, „închide” legătura juridică realizată între părți prin intermediul ei și repune părțile în situația anterioară. Aceasta nu semnifică, sancționarea renunțării, reclamantul va putea reinvesti instanța

⁷¹ M. Tăbârcă, *Procedura civilă în fișe de revizuire*, Editura Solomon, București, 2017, p. 151.

⁷² Ibidem.

⁷³ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 301; G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2017, p. 596.

⁷⁴ Consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534870726/1/decizie-nr-4242-2019-din-20-dec-2019-tribunalul-bucuresti-pretentii-civil?keyword=%E2%80%9Ddecizie%20nr.%204242~2F2019%E2%80%9D%20Tribunalul%20Bucure%C8%99ti&cm=SFIRST>.

⁷⁵ A. Ciurea, *op. cit.*, p. 150.

⁷⁶ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 13.

⁷⁷ C. Ap. București, S. a VI-a com., dec. nr. 575/R/2007, în G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2017, p. 596.

⁷⁸ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 301; I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă, vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 1047.

printr-o nouă cerere de chemare în judecată, împotriva aceluiași pârât, cu același obiect și cauză, dacă dreptul la acțiune nu s-a prescris.

Totodată, efectul întreruptiv de prescripție al cererii de chemare în judecată este înlăturat și, dacă este cazul, este anulat și efectul suspensiv de prescripție extinctivă, iar actele de procedură, ca și măsurile asigurătorii luate de instanță, rămân fără obiect⁷⁹.

Suntem totodată de acord cu cele afirmate în doctrină⁸⁰, în sensul că deși reclamantul renunță la judecată, acțiunea lui în justiție conservă efectul punerii în întârziere a pârâtului, cererea sa având semnificația unei somații.

III.3.2. Dispoziții speciale privind renunțarea la judecată

În legislația națională sunt prevăzute anumite situații, în care actele procesuale de dispoziție sunt prohibite sau supuse unor condiții suplimentare, în considerarea apărării interesului general, sau al ocrotirii drepturilor și intereselor unor categorii speciale de persoane.

După cum, în mod just s-a afirmat în literatura de specialitate⁸¹, renunțarea nu poate interveni într-un litigiu care are ca obiect un interes de ordine publică (de exemplu, cele cu privire la starea și capacitatea persoanelor).

O reglementare specială cu privire la renunțarea la judecată, o regăsim în cadrul art. 81 C. pr. civ. Astfel, în cazul persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu (persoane puse sub interdicție judecătorească, persoane dispărute, minori cu vârsta de până în 14 ani), ori a celor cu capacitate de exercițiu restrânsă (minori cu vârsta cuprinsă între 14-18 ani), pe lângă condiția suplimentară a existenței încuviințării prealabile a instanței de tutelă sau, după caz a organului administrativ competent, renunțarea la judecată făcută de reprezentanții acestora, poate să nu fie încuviințată de instanță, dacă apreciază că nu este în interesul acestora⁸². Totodată, în cazul efectuării actului procesual de dispoziție de către tutorele minorului, este nevoie și de un aviz al consiliului de familie, conform art. 144 alin. (2) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil⁸³.

O altă normă specială este reprezentată de dispozițiile art. 93 alin. (1) C. pr. civ., care stipulează că, în cazul derogatoriu de la regula potrivit cu care procesul pornește la cererea persoanei interesate, respectiv al declanșării procesului de către procuror, titularii dreptului (minorii, persoanele puse sub interdicție și dispăruții) vor fi introduși în proces și vor putea face acte de renunțare la judecată.

În mod evident, aceste de dispoziție vor fi supuse cenzurii de către instanță, care poate să nu ia act de ele, în măsura în care contravin drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor ocrotite de prescripțiile legii.

⁷⁹ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 301.

⁸⁰ Idem, p. 302.

⁸¹ Idem, p. 300.

⁸² A. -V. Petrea, *op. cit.*

⁸³ Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011.

Astfel, în practica judiciară⁸⁴, s-a apreciat în mod corect că, în dosarele având ca obiect „ordin de protecție”, formulate de către Parchetul de pe Judecătoria, cererea fiind formulată în interesul victimei, aceasta păstrează dreptul de a renunța la acțiune, în virtutea principiului disponibilității.

Un argument în plus îl reprezintă și dispozițiile art. 43 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, care prevăd că, în cazurile prevăzute la art. 40 alin. (3), respectiv când cererea este introdusă de procuror, reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în materia protecției victimelor violenței domestice ori reprezentantul oricăruia dintre furnizorii de servicii sociale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, acreditați conform legii, cu acordul victimei și art. 34 alin. (6), respectiv când s-a emis ordin de protecție provizoriu, victima poate renunța, potrivit prevederilor art. 406 C. pr. civ., la judecarea cererii privind ordinul de protecție.

Există și situații în care dreptul de a renunța la judecată nu poate fi exercitat. De pildă, sub marginala „Inadmisibilitatea renunțării”, art. 437 C. civ. dispune la alineatul (2) că cel ce introduce o acțiune privitoare la filiație în numele unui copil sau a unei persoane puse sub interdicție judecătorească, precum și copilul minor care a introdus singur, potrivit legii, o astfel de acțiune nu pot renunța la judecarea ei⁸⁵.

Considerăm că lipsa concursului părților pentru soluționarea cauzei, după formularea unei cereri de renunțare, inadmisibile față de prevederile anterioare, poate determina cel mult suspendarea judecării pentru neîndeplinirea obligațiilor puse în vedere de către instanță în vederea administrării probatoriului, precum prezența la Institutul Național de Medicină Legală pentru efectuarea expertizei medico-legale, furnizarea de relații ori depunerea de înscrisuri, etc.

De asemenea, nu poate renunța autorul unei excepții de neconstituționalitate la soluționarea acesteia, astfel cum a decis Curtea Constituțională, în repetate rânduri. De exemplu, în cadrul Deciziei nr. 1014/2010⁸⁶, instanța de contencios constituțional a statuat că, potrivit jurisprudenței sale⁸⁷, o asemenea renunțare este inadmisibilă, întrucât, în

⁸⁴ Jud. Iași, S. civ., sent. nr. 226/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534869099/1/decizie-nr-226-2021-din-14-ian-2021-judecatoria-iasi-ordin-de-protectie-minori-si-familie?keyword=%E2%80%9Ddecizie%20nr.%20226~2F2021%E2%80%9D%20la%C8%99i&cm=SFIRST>, accesată la data de 3 februarie 2021. În același sens, a se vedea, Jud. Buzău, S. civ., sent. nr. 66/2021, consultată [Online] la adresa <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534867566/1/decizie-nr-66-2021-din-14-ian-2021-judecatoria-buzau-ordin-de-protectie-minori-si-familie?keyword=%E2%80%9Ddecizie%20nr.%2066~2F2021%E2%80%9D%20Buz%C4%83u&cm=STOP>.

⁸⁵ M. Tăbărcă, *Drept procesual civil, op. cit., vol. I*, 2013, p. 76.

⁸⁶ Curtea Constituțională, dec. nr. 1014/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 614 din 31 august 2010.

⁸⁷ În același sens, s-a statuat și în Decizia Curții Constituționale nr. 786/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 11 din 8 ianuarie 2007, în care s-au reținut următoarele: „având în vedere prevederile art. 55 din Legea nr. 47/1992, potrivit cărora în fața instanței de contencios constituțional nu sunt aplicabile dispozițiile Codului de procedură civilă referitoare la stingerea procesului, deci inclusiv cele referitoare la renunțarea la judecată, constată că cererea autorului excepției este inadmisibilă și, în consecință, reține excepția spre judecare”.

materie de jurisdicție constituțională, principiul disponibilității, care este propriu procesului civil, nu își găsește aplicarea, soluționarea excepției de neconstituționalitate reprezentând o procedură de drept public. S-a mai reținut incidența art. 25 din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, adoptat prin Hotărârea Plenului Curții Constituționale nr. 12 din 4 noiembrie 1997⁸⁸, potrivit cu care: „Odată legal sesizată, Curtea procedează la examinarea constituționalității, nefiind aplicabile dispozițiile referitoare la suspendarea, întreruperea sau stingerea procesului”. În aceste condiții, s-a concluzionat că renunțarea autorului excepției de neconstituționalitate la soluționarea acesteia nu împiedică realizarea în continuare a controlului de constituționalitate.

Apreciem că, întrucât cererea de sesizare a Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate este guvernată de principiul disponibilității, se poate renunța la ea înainte ca instanța de judecată să admită sesizarea Curții Constituționale. Ulterior acestui moment, excepția de neconstituționalitate, ce are caracter de ordine publică capătă semnificație deplină, astfel că nu se poate renunța la soluționarea ei, principiul disponibilității nefiind aplicabil după sesizarea Curții Constituționale⁸⁹.

O derogare de la dreptul comun în materie de renunțare la judecată este reprezentată de dispozițiile art. 924 C. pr. civ., potrivit cu care, în materie de divorț, reclamantul poate renunța la judecată în tot cursul procesului, chiar dacă pârâtul se împotrivesc, actul său de dispoziție neavând niciun efect asupra cererii de divorț formulată de pârât.

Mai mult decât atât, art. 45 alin. (1) lit. e) raportat la alin. (2) prima teză din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru⁹⁰, instituie o derogare de la regula potrivit cu care jumătate din suma achitată cu titlu de taxă judiciară de timbru se restituie dacă renunțarea a avut loc până la comunicare cererii către pârât [(45 alin. (1) lit. d) teza a doua], în sensul că, reclamantul poate obține restituirea a jumătate din aceasta, indiferent de momentul procesual în care intervine actul de dispoziție.

De asemenea, potrivit art. 28 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ⁹¹, acțiunile introduse de persoanele de drept public și de orice autoritate publică, precum și cele formulate împotriva unui act administrativ normativ, nu mai pot fi retrase, cu excepția cazului în care au fost formulate și pentru apărarea unor drepturi sau interese legitime de care persoanele fizice și juridice de drept privat pot dispune.

⁸⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 308 din 12 noiembrie 1997.

⁸⁹ În același sens, a se vedea T. Toader, M. Safta, *Curs de contencios constituțional*, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 118; Mareș Mihai, Lupașcu Dan, *Excepția de neconstituționalitate: palid instrument de asigurare a ordinii constituționale?*, publicată în Revista „Universul Juridic Premium” nr. 9/2018, disponibil [Online] la adresa <https://www.universuljuridic.ro/excepția-de-neconstituționalitate-palid-instrument-de-asigurare-a-ordinii-constituționale/3/>.

⁹⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, cu modificările și completările ulterioare.

⁹¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare.

IV. Concluzii

Dreptul de a renunța la judecată reprezintă o componentă esențială a principiului disponibilității procesului civil, care se bucură de o reglementare ce nu este caracterizată de un formalism excesiv, din moment ce acesta poate fi făcut atât verbal, cât și printr-un înscris sub semnătură privată și adus la cunoștința instanței sub orice formă, respectiv printr-o cerere scrisă și semnată depusă la dosar, ori trimisă prin fax sau prin poștă electronică.

Cu toate acestea, astfel cum s-a apreciat și în doctrină⁹², ar fi deformatoare viziunea asupra principiului disponibilității, ca ansamblu de prerogative discreționare, nelimitate în conținut în întindere și în timp. El trebuie aplicat nuanțat sau chiar diferențiat, în raport cu natura și calitatea părților din proces, dar, mai ales, el trebuie corelat cu exigențele celorlalte principii ale procesului civil, între care și: legalitatea, egalitatea, rolul activ al instanței și exercitarea drepturilor procesuale cu bună-credință.

În acest context, renunțarea la judecată cunoaște anumite limite atât legale, cât și judiciare, lăsate la lumina și înțelepciunea judecătorului, care, raportat la cauzele concrete cu care este investit a le soluționa, poate să nu ia act de manifestările de voință ale părților.

Constatăm așadar că principiul disponibilității și principiul rolului judecătorului în aflarea adevărului se întrepătrund, iar limitarea dintre acestea se relevă a fi reciprocă, partea putând face actele pe care i le permite legea, fiind însă ținută de dispozițiile instanței, iar aceasta din urmă are dreptul și obligația de a dispune întocmirea actelor de procedură, astfel încât să se asigure aflarea adevărului.

Importanța acestei limitări este determinată de echilibrul care trebuie menținut între puterea pe care o deține partea și cea cu care este investită instanța prin lege⁹³.

Totodată, în materia renunțării la judecată, apreciem oportună intervenția legiuitorului în sensul clarificării unora dintre ipotezele reglementate de dispozițiile art. 406 C. pr. civ.

Astfel, *de lege ferenda*, pentru situația în care renunțarea la judecată are loc anterior comunicării cererii introductive de instanță către pârât, ar trebui să se prevadă, în mod expres posibilitatea instanței de a putea lua act de renunțarea la judecată a reclamantului, în camera de consiliu, fără citarea părților, cu excepția cazurilor în care renunțarea este prohibită de dispozițiile legale, ori a celor în care instanța apreciază că o astfel de desistare ar avea un scop ilicit, hotărârea urmând a fi comunicată doar reclamantului.

Totodată, ar trebui reglementată în mod expres procedura de judecată pentru ipoteza în care renunțarea se face după comunicarea cererii către pârât, însă anterior primului termen de judecată.

În acest sens, *de lege ferenda*, ar trebui să se stipuleze că această cerere se soluționează în ședință publică, urmând a fi stabilit un termen de judecată pentru când vor fi citate ambele părți, pârâtul cu copie de pe cererea de renunțare la judecată a reclamantului și cu mențiunea de a-și exprima poziția procesuală față de aceasta, respectiv să precizeze dacă solicită obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată pe care le-a efectuat.

⁹² I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă, vol. I*, Editura All Beck, București, 2005, p. 9.

⁹³ A. Tabacu, A. Drăghici, *op. cit.*

O altă propunere vizează modificarea art. 406 alin. (6) teza finală C. pr. civ., în sensul de a se prevedea, în mod expres că hotărârea prin care se constată renunțarea la judecată de către o instanță de recurs, sau hotărârea prin care se constată renunțarea la judecată de către o instanță de apel într-o materie în care recursul a fost suprimat, este definitivă, fără a se face referire doar la secțiile Instanței Supreme.

Apreciem că, în această modalitate, ar fi suprimate inechitățile născute ca urmare a recunoașterii pentru cauzele soluționate de unele instanțe a unei căi de atac în plus, față de cauzele similare în care recursul promovat este respins ca inadmisibil, de către instanțele care îmbrățișează această optică.

Conchidem că aceste modificări legislative ale instituției renunțării la judecată sunt de natură a elimina divergențele doctrinare și jurisprudențiale, procedura de judecată devenind astfel mult mai suplă, iar normele incidente, mult mai previzibile, modalitatea de gestionare a cauzelor urmând a avea caracter unitar.

